

Kanotities

Het wonder van de Regge

Tekst en foto's Frank van Zwol en Jolanda Linschooten

Op de grens van Salland en Twente ligt een oude weg. Hij loopt langs Rijssen, Nijverdal en Hellendoorn en wie bij Ommen vervolgens links aanhoudt, komt uiteindelijk in Zwolle uit. Het is een weg van water die – zoals zoveel waterwegen – werd rechtgetrokken van ooit circa zeventig tot een kleine vijftig kilometer. Het is de Regge, die sinds enkele jaren weer kronkelt als een dolgedraaide paling.

Niet voor watjes

Nu vinden we die beekmeanders schitterend en waardevol, maar slechts enkele generaties terug dacht men daar nog heel anders over. De Regge werd vooral door zompschippers gebruikt die met hun volgeladen platbodems – gebouwd in het dorp Enter – op en neer voeren. Dat was niet voor watjes. Die Reggeschippers waren stoere bonken, die standaard een schep aan boord hadden om zich door de zandbanken van dit ondiepe watertje een weg te graven en die hun schuit soms ook langs de oever voorttrokken.

De wens om die vaarweg wat rechter te trekken was dus wel begrijpelijk. Daarbij veranderde de 's zomers zo droge Regge 's winters in een onhandelbaar hoosvat dat zijn overtollige water op de omliggende streek loosde. De naam Regge schijnt zelfs van 'Rigare' te komen, wat overstromen betekent. In oude overlijdensakten van Hellendoorn komt dood door verdrinking in elk geval met grote regelmaat voor.

Een dood stuk water

Ergens na 1900 was dit reden genoeg om die Regge eens flink aan te pakken. Op regelmatige afstanden werden stuwen in de rivier geplaatst. Nu houdt een stuw niet alleen (een groot deel van) het water tegen, maar meestal ook alle serieuze scheepvaart. Tot 1955 voeren er nog Enterse Zompen, die bij de stuwen over een rails getrokken werden. Nadat de Zompen als transportmiddel in onbruik raakten voer geen mens nog op de Regge, een enkele kanovaarder daargelaten, en de mensen keerden zich van de rivier af. Een dood stuk water, onzichtbaar ingeklemd tussen hoge kades. Dat veranderde na 1998 toen het waterschap een nieuwe visie op de Regge vaststelde, die uitging van een stapeling van functies als natuur, landbouw en recreatie. Aanvankelijk overheerste scepsis. Niet alleen bij boeren, zelfs ecologen lieten kritische geluiden horen als: 'Nee, die meander liever niet open graven, want daar groeit een zeldzaam plantje...'

Een eerste proefproject in 2006 maakte duidelijk wat er werd bedoeld met beekherstel. De kades werden weggegraven, meanders kwamen terug en de rivier kreeg weer het natuurlijke aanzien dat het ooit had. De aanvankelijke scepsis maakte plaats voor enthousiasme.

Een 17e eeuws schilderij

Wat er vervolgens gebeurde is voor Nederlandse begrippen ongekend. Tussen 2006 en 2014 werden in zo'n vijftien deelprojecten over vrijwel de hele Regge de oorspronkelijke meanders hersteld. Zo snel dat het complete aanzien van de rivier sinds de eerste druk van de kano-gids Kanoparadijs Nederland volledig veranderde. Opmerkelijk genoeg is alleen bij Rijssen het herstel nog niet volledig uitgevoerd omdat de stichting, die hier met een gerestaureerde zomp vaart, bezwaar maakte. Door het lagere waterpeil zou de zomp 's zomers vast lopen op de zandbanken.

Wat ons betreft mag het waterschap het bezwaarschrift op historische gronden afwijzen en de stichting een paar gratis scheppen leveren, zodat oude tijden ook voor de zompschippers weer herleven.

Natuurlijk voeren we opnieuw de Regge af en merken hoe de mensen de rivier omarmen. "O, jullie komen kanoën? Nou, de Regge is tegenwoordig schitterend hoor!" zegt de beheerder van de boerencamping waar we overnachten. Of als we overdragen bij een stuw op de Beneden Regge en een stel fietsers stopt naast ons voor een praatje.

"Mooi hier hè! Ja, wij wonen in Nijverdal en hebben ook kano's gekocht. Niet zulke professionele als jullie, maar opblaasbare. Het is zo mooi geworden hier, als in een 17e eeuws schilderij. Het landschap is weer helemaal zoals vroeger. En vanaf het water is dat het aller-mooist." Verder stroomafwaarts bij Eerde bouwen scouts een vlot in een weilandje met koeien, een ijsvogeltje scheert langs. Stapeling van functies noemen ze dat in beleidstaal. Ik noem het een wonder.

Het wonder van de Regge is overgenomen uit de kanoroutegids Kanoparadijs Nederland van Frank van Zwol en Jolanda Linschooten. Voor meer informatie zie de rubriek Kanonieuws in dit nummer. In verband met de uitgevoerde hermeandering van de Regge werd het verhaal herschreven.

